

บทที่ 5

บทสรุปและข้อ เสนอแนะ

การเสนอ เนื้อหาในบทสรุปนี้เป็นการเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้ 1. เหตุผลในการศึกษา 2. วิธีดำเนินการวิจัย 3. สรุปผลจากการศึกษา 4. ข้อ เสนอแนะ 5. ข้อ เสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป และ 6. ข้อจำกัดในการวิจัย

1. เหตุผลในการศึกษา

วารสารทางบรรณารักษศาสตร์เป็น เครื่องมือสำคัญในการเพิ่มพูนและส่งเสริมความรู้ทางวิชาชีพ มีบทบาทอย่างมากต่อการปรับปรุงงานห้องสมุด รวมทั้งพัฒนาอาชีพของบรรณารักษ์ให้เจริญก้าวหน้าขึ้นได้ เรื่องต่าง ๆ ที่ปรากฏในวารสารจำนวนมากายที่มีในปัจจุบันทั้งของไทยและต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นบทความ บทความย่อผลงานวิจัย คอลัมน์วิจารณ์หนังสือหรือแนะนำรายชื่อนักหนังสือใหม่ ตลอดจนข่าวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวงการบรรณารักษศาสตร์ล้วน เป็น เรื่องที่น่าสนใจชวนติดตามอ่านด้วยกันทั้งสิ้น นอกจากนี้ความก้าวหน้าของวิทยาการสมัยใหม่ได้มีการนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในวงการบรรณารักษศาสตร์มากมาย ดังนั้นการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ของบรรณารักษ์จึงถือเป็น สิ่งจำเป็นที่จะขาดเสียมิได้ และจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสนใจ ความต้องการในการอ่าน หรือพฤติกรรมการใช้ข้อสนเทศของกลุ่มบรรณารักษ์นั้น มีน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาความสนใจในการอ่าน การใช้สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของบุคคลกลุ่มอื่น ได้แก่ กลุ่มนิสิตนักศึกษา อาจารย์ เป็นต้น ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า กลุ่มบุคคลที่มีอาชีพในการค้นคว้าข้อสนเทศโดยตรงอย่างบรรณารักษ์หรือนัก เอกสารสนเทศ มัก เป็นกลุ่มบุคคลที่ถูกมองข้ามไป จากเหตุผลดังกล่าวประกอบกับข้อ เสนอแนะตอนหนึ่งสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป จากงานวิจัยของชลธิชา สุทธินิรันดร์กุล (2521 : 170 ข) ที่ได้กล่าวว่า ควรมีการสำรวจความสนใจในการอ่านงานทางวิชาการของบรรณารักษ์ในหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อทราบประเภทเนื้อหา ประเภทสิ่งพิมพ์ที่อยู่ในความสนใจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการศึกษา เรื่องความสนใจและความต้องการ

ในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสนใจในการอ่าน ความถี่และเวลาที่ใช้ในการอ่าน ปริมาณการอ่าน เรื่องที่อ่าน ตลอดจนจุดมุ่งหมายและแรงจูงใจในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาความต้องการของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการอ่าน เรื่อง (Subject) ต่าง ๆ ในวารสาร เพื่อเป็นข้อ เสนอแนะในการจัดทำวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ของไทยให้สอดคล้องกับความต้องการมากยิ่งขึ้น 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการอ่าน รวมทั้งข้อ เสนอแนะที่จะ เป็นแนวทางในการจัดทำวารสารและส่งเสริมการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

สำหรับสมมุติฐานในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ 4 ประการดังนี้คือ

- 1) บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ใช้เวลาสำหรับการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์น้อย
- 2) บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ชอบอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทยมากกว่าวารสารภาษาอังกฤษ
- 3) บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีวุฒิสูงกว่าระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีความสนใจในเรื่องที่อ่านไม่แตกต่างไปจากบรรณารักษ์ที่มีวุฒิระดับปริญญาตรี
- 4) บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยกลุ่มงาน เทคนิคและบรรณารักษ์กลุ่มงานบริการ มีความสนใจในเรื่องที่อ่านแตกต่างกัน

2. วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการวิจัยนี้เพื่อ เป็นการสำรวจความสนใจในการอ่านของบรรณารักษ์ โดยครอบคลุมความถี่ เวลา ปริมาณ และวิธีการในการอ่าน จุดมุ่งหมายและแรงจูงใจในการอ่าน ตลอดจนปัญหาและข้อ เสนอแนะต่าง ๆ ในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ ผู้วิจัยจึงใช้แบบสอบถาม เป็น เครื่องมือในการ เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อทำการศึกษาในคั้งนี้ (ภาคผนวก)

โดยส่งให้บรรณารักษ์ในห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร 9 แห่ง จำนวน 161 คน (ทั้งนี้ไม่นับผู้ที่กำลังศึกษาต่อ) และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 146 ชุด คิดเป็น 90.7 เปอร์เซ็นต์

การวิจัยนี้มีตัวแปรอิสระและตัวแปรตามดังต่อไปนี้ คือ

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วารสารทางบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คุณวุฒิของบรรณารักษ์ และลักษณะงานที่บรรณารักษ์ปฏิบัติและรับผิดชอบ เป็นงานหลักในห้องสมุด

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสนใจและความต้องการในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ เวลาที่ใช้ในการอ่าน ปริมาณการอ่านและประเภทของเรื่องที่อ่าน

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการทางสถิติ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่าง โดยใช้ค่า t โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science - SPSS) ที่สถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. สรุปผลจากการศึกษา

จากการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยขอสรุปผลทั้งหมดดังนี้ คือ

1. ในรอบปีที่ผ่านมามีบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ (87.7 เปอร์เซ็นต์) ได้อ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ และส่วนน้อย (12.3 เปอร์เซ็นต์) ไม่ได้ อ่าน เลย

2. บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่ใช้เวลาสำหรับการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์น้อย บรรณารักษ์กลุ่มใหญ่ (33.0 เปอร์เซ็นต์) มีความถี่ในการอ่านไม่แน่นอน แล้วแต่โอกาสหรือเมื่อมีเวลาว่าง สำหรับความถี่ในการอ่านที่กำหนดไว้ 5 ลักษณะ นั้น พบว่า บรรณารักษ์กลุ่มใหญ่สุด (29.2 เปอร์เซ็นต์) อ่าน 2-3 เดือนต่อครั้ง รองลงมาอ่านเดือนละครั้ง สัปดาห์ละครั้ง 2-3 วันต่อครั้งตามลำดับ และบรรณารักษ์ส่วนน้อยที่สุด

(1.9 เปอร์เซ็นต์) อ่านทุกวัน เมื่อพิจารณาการอ่านของบรรณารักษ์ในแต่ละลักษณะงานที่ปฏิบัติ ปรากฏว่า บรรณารักษ์กลุ่มงานบริหาร มีความถี่ในการอ่านสูงสุด คือ อ่านสัปดาห์ละครั้ง กลุ่มงานบริการและกลุ่มงานอื่น ๆ อ่านไม่แน่นอน และกลุ่มงานเทคนิคเป็นกลุ่มใหญ่สุด (40.0 เปอร์เซ็นต์) ที่อ่าน 2-3 เดือนต่อครั้ง จากความถี่ที่กำหนดให้ เมื่อพิจารณาออกเป็น 3 ระดับคือ การอ่านทุกวัน และ 2-3 วันต่อครั้ง หมายถึง เวลาที่ใช้ในการอ่านมาก อ่านสัปดาห์ละครั้ง หมายถึง เวลาที่ใช้ในการอ่านปานกลาง และเดือนละครั้ง 2-3 เดือนต่อครั้ง หมายถึง เวลาที่ใช้ในการอ่านน้อย ตามลำดับแล้ว ปรากฏว่า บรรณารักษ์เกือบครึ่งหนึ่ง (46.2 เปอร์เซ็นต์) ใช้เวลาสำหรับการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์น้อย ในขณะที่บรรณารักษ์ส่วนน้อย (5.7 เปอร์เซ็นต์) ใช้เวลาสำหรับการอ่านมาก

3. บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ชอบอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทยมากกว่าวารสารภาษาอังกฤษ จากการศึกษาพบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ (59.4 เปอร์เซ็นต์) อ่านภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ เพราะอ่านเข้าใจได้ง่ายกว่า และไม่ต้องเสียเวลาในการหาศัพท์ และแปล บรรณารักษ์ส่วนน้อย (18.9 เปอร์เซ็นต์) อ่านภาษาอังกฤษมากกว่า เพราะมีเนื้อหาตรงกับความสนใจมากกว่า ที่เหลือ (21.7 เปอร์เซ็นต์) อ่านทั้งภาษาไทยและอังกฤษพอ ๆ กัน บรรณารักษ์กลุ่มงานบริหารเป็นกลุ่มที่อ่านภาษาอังกฤษมากกว่ามีจำนวนสูงสุด ส่วนบรรณารักษ์กลุ่มงานเทคนิค อ่านภาษาไทยมากกว่ามีจำนวนสูงสุดเช่นกัน นอกจากนี้บรรณารักษ์มากกว่าครึ่งหนึ่ง (54.7 เปอร์เซ็นต์) มักใช้เวลา 30-55 นาที ในการอ่านวารสารภาษาไทย และบรรณารักษ์กลุ่มใหญ่สุด (35.2 เปอร์เซ็นต์) มักใช้เวลา 1-2 ชั่วโมงในการอ่านภาษาอังกฤษ

4. ปริมาณการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ของบรรณารักษ์ในรอบปีที่ผ่านมา โดยแยกตามภาษา ปรากฏว่าปริมาณการอ่านของบรรณารักษ์มีความแตกต่างกันมาก บรรณารักษ์กลุ่มใหญ่ (14.1 เปอร์เซ็นต์) อ่านวารสารภาษาไทย 3 รายการ จำนวนประมาณ 10 เรื่อง สำหรับปริมาณการอ่านในวารสารภาษาอังกฤษพบว่า บรรณารักษ์ 17.2 เปอร์เซ็นต์ อ่านวารสารภาษาอังกฤษเพียง 2 รายการเท่านั้น จำนวนประมาณ 10 เรื่องเช่นกัน กล่าวได้ว่าปริมาณการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ของบรรณารักษ์ห้องสมุด

มหาวิทยาลัยในรอบปีที่ผ่านมา มีน้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนวารสารที่มีการจัดพิมพ์

ในด้านการศึกษาค้นคว้าในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์แต่ละรายการในรอบปีที่ผ่านมา โดยแยกตามภาษา ปรากฏว่า รายการวารสารภาษาไทยที่บรรณารักษ์อ่านเป็นประจำมากที่สุด (43.3 เปอร์เซ็นต์) คือ วารสารห้องสมุด ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย รองลงมาคือ ข่าวสารสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง (25.7 เปอร์เซ็นต์) และวารสารวิทยบริการ (24.0 เปอร์เซ็นต์)

สำหรับรายการวารสารภาษาอังกฤษที่บรรณารักษ์อ่านเป็นประจำมากที่สุด (15.1 เปอร์เซ็นต์) คือ วารสาร Library Journal รองลงมาคือ Unesco Journal of Information Science, Librarianship and Archives Administration (11.6 เปอร์เซ็นต์) และ College & Research Libraries (11.3 เปอร์เซ็นต์)

5. จากการศึกษารายชื่อวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ที่บรรณารักษ์ให้ความสนใจมากที่สุด (วารสารดังกล่าวจะมีอยู่ในห้องสมุดของแต่ละแห่งหรือไม่ก็ได้) พบว่าวารสารภาษาไทย 3 รายการแรกที่บรรณารักษ์ให้ความสนใจมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่วารสารห้องสมุด (31.3 เปอร์เซ็นต์) วารสารวิทยบริการ (14.9 เปอร์เซ็นต์) และวารสารบรรณศาสตร์ (12.5 เปอร์เซ็นต์) ตามลำดับ

สำหรับวารสารภาษาอังกฤษ 3 รายการแรกที่บรรณารักษ์ให้ความสนใจมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ได้แก่ College & Research Libraries (17.1 เปอร์เซ็นต์) Library Journal (14.8 เปอร์เซ็นต์) และ Unesco Journal of Information Science, Librarianship and Archives Administration (6.2 เปอร์เซ็นต์) ตามลำดับ

6. ในการศึกษาวิธีการหาอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ของบรรณารักษ์นั้น พบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ (91.5 เปอร์เซ็นต์) หาอ่านในห้องสมุดที่ตนปฏิบัติงานอยู่มากที่สุด รองลงมา บรรณารักษ์ (4.7 เปอร์เซ็นต์) ได้บอกรับเป็นการส่วนตัว วารสารห้องสมุด เป็นรายการที่บรรณารักษ์ 4 ใน 5 คนบอกรับ นอกจากนี้บรรณารักษ์ 2.8 เปอร์เซ็นต์หาอ่านจากห้องสมุดอื่น ๆ แห่งที่ไปใช้บ่อยคือ หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาฯ

7. จากการศึกษาการอ่าน เรื่องต่าง ๆ ในวารสาร พบว่า บรรณารักษ์กลุ่มใหญ่ (14.8 เปอร์เซ็นต์) มักอ่าน เรื่องที่สนใจ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานที่ตนปฏิบัติ อ่านข่าวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดและวงการวิชาชีพบรรณารักษ์ ตลอดจนอ่านชื่อ เรื่องที่หน้าสารบัญ หากพิจารณาจากความถี่ของการอ่านในแต่ละลักษณะแล้ว จะพบว่าบรรณารักษ์ให้ความสำคัญกับเรื่องที่ตนสนใจมากที่สุด ปริมาณรองลงมาคือ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานที่ตนปฏิบัติ

8. การศึกษาความทันสมัยของวารสารที่อ่าน ปรากฏว่าบรรณารักษ์มากกว่าครึ่งหนึ่ง (63.3 เปอร์เซ็นต์) อ่านวารสารฉบับปัจจุบัน โดยเฉพาะบรรณารักษ์กลุ่มงานเทคนิค จะอ่านฉบับปัจจุบันถึง 32.1 เปอร์เซ็นต์

9. การใช้วารสารสาระสังเขป ดรรชนีและบรรณานุกรมเพื่อค้น เรื่องที่ต้องการ นั้น พบว่า บรรณารักษ์กลุ่มใหญ่ที่สุด (28.9 เปอร์เซ็นต์) ไม่เคยใช้คู่มือต่าง ๆ ในการค้น เรื่องที่ต้องการ แต่มักจะดูจากตัวเล่มวารสารเอง ส่วนผู้ที่ได้ใช้จากการศึกษาปรากฏว่า คู่มือที่บรรณารักษ์ใช้ในการค้น เรื่องที่ต้องการมากที่สุดคือ Library Literature ปริมาณรองลงมาคือ LISA (Library and Information Science Abstracts)

10. บรรณารักษ์ทุกคนมีจุดมุ่งหมายในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ หลายประการประกอบกัน บรรณารักษ์กลุ่มใหญ่ (31.2 เปอร์เซ็นต์) มีจุดมุ่งหมายในการอ่านทั้ง 9 ประการคือ เพื่อเพิ่มพูนความก้าวหน้าและความเคลื่อนไหวโดยทั่ว ๆ ไปในวงการวิชาชีพ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการบรรณารักษศาสตร์และสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาวิธีแก้ปัญหาการปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ เพื่อศึกษาเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดทำวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ที่ห้องสมุดจัดทำขึ้น เพื่อประโยชน์ในการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาชีพ เพื่อการวิจัยและการ

ผลิตผลงานทางวิชาการ เพื่อความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ และเพื่อฆ่าเวลาด้วย หากพิจารณาความถี่ของจุดมุ่งหมายในการอ่านทั้งหมดแล้วจะพบว่า จุดมุ่งหมายในการอ่านที่บรรณารักษ์ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการบรรณารักษศาสตร์และสาขาที่เกี่ยวข้อง

สำหรับประโยชน์ที่บรรณารักษ์ได้รับจากการอ่านเพื่อจุดมุ่งหมายต่าง ๆ นั้น บรรณารักษ์ต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านเพื่อติดตามความก้าวหน้าและความเคลื่อนไหวโดยทั่ว ๆ ไปในวงการวิชาชีพ (3.89) อ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการบรรณารักษศาสตร์และสาขาที่เกี่ยวข้อง (3.87) และอ่านเพื่อศึกษาเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน (3.68) ล้วนมีประโยชน์อยู่ในระดับมากด้วยกันทั้งสิ้น ส่วนประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดทำวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ที่ห้องสมุดจัดทำขึ้นและอ่านเพื่อฆ่าเวลา บรรณารักษ์เห็นว่ามีประโยชน์อยู่ในระดับน้อย (2.48 และ 2.06 ตามลำดับ)

11. จากการศึกษาเรื่องแรงจูงใจที่ทำให้บรรณารักษ์สนใจอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ ปรากฏว่า บรรณารักษ์กลุ่มใหญ่สุด (18.8 เปอร์เซ็นต์) มีความเห็นที่แรงจูงใจที่ทำให้บรรณารักษ์สนใจอ่านกันคือ การตระหนักถึงความจำเป็นของการอ่านวารสารทางวิชาชีพของบรรณารักษ์

12. สิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่บรรณารักษ์อ่านเป็นประจำ นอกเหนือจากการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ ปรากฏว่า บรรณารักษ์กลุ่มใหญ่สุด (14.4 เปอร์เซ็นต์) อ่านหนังสือวิชาการทางบรรณารักษศาสตร์และสาขาอื่น ตลอดจนนวนิยาย เรื่องสั้น วารสารทั่วไป รวมทั้งหนังสือพิมพ์เป็นประจำ และจากการศึกษาพบว่า สตรีสาร เป็นรายชื่อวารสารทั่วไปที่บรรณารักษ์กลุ่มใหญ่สุด (18.0 เปอร์เซ็นต์) อ่านเป็นประจำ

13. การศึกษาความต้องการในการอ่านเรื่อง (Subject) ในวารสารทางบรรณารักษศาสตร์นั้น พบว่า บรรณารักษ์มีความต้องการมากในการอ่านเรื่องต่าง ๆ ดังนี้คือ

ก. งานบริหารในห้องสมุด ได้แก่ การจัดองค์กรและการบริหารงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย (4.03) สถานภาพบุคลากรในห้องสมุด (3.86) ขวัญ

และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานห้องสมุด (3.86) การฝึกอบรมงานห้องสมุดและการศึกษาคู่
ต่อ เนื่องของบุคลากรในห้องสมุด (3.88) การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์/สารนิเทศศาสตร์
รวมทั้งทฤษฎีและผลงานวิจัย (3.77) และการประเมินผลการปฏิบัติงานห้องสมุด (3.60)

ข. งานเทคนิคในห้องสมุด ได้แก่ การขยายและปรับปรุงการให้หัว
เรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย เพื่อขยายโครงการร่วมในการจัดทำสหบัตร (3.68) ความ
ร่วมมือในการดำเนินงานเทคนิค (3.64) และปัญหาการดำเนินงานเทคนิคโดยทั่วไป (3.63)

ค. งานบริการในห้องสมุด ได้แก่ บริการข้อสนเทศที่ทันสมัยและบริการ
การเลือกและเผยแพร่ข้อสนเทศ (4.03) การให้บริการรวบรวมบรรณานุกรมและการทำ
สาระสังเขป (3.79) การศึกษาพฤติกรรมกรรมการแสวงหาข้อสนเทศของผู้ใช้บริการ (3.66)
ความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ (3.65) และการพัฒนาและแนวโน้มของ
งานบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในปัจจุบันและอนาคต (3.61)

ง. สารนิเทศศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ การใช้คอมพิวเตอร์ใน
การดำเนินงานบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (3.85) เทคโนโลยีสารนิเทศในเรื่อง
ไมโครคอมพิวเตอร์ (3.74) การใช้คอมพิวเตอร์ในการดำเนินงานวารสาร (3.73) สาร
นิเทศศาสตร์และการศึกษาสารนิเทศศาสตร์ (3.64) การวิเคราะห์ระบบสารนิเทศ
(3.64) การใช้คอมพิวเตอร์ในการดำเนินงานจ่ายรับหนังสือ (3.62) และปัญหาต่าง ๆ
ในการปรับปรุงเทคโนโลยี (3.62)

จ. เรื่องที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด มีเพียงเรื่องเดียว ได้แก่ สื่อมวลชน
กับห้องสมุด (3.62)

14. การศึกษาเปรียบเทียบความสนใจในเรื่องที่อ่านระหว่างบรรณารักษศาสตร์
ปริญญาตรีและวุฒิสองปริญญาตรี จากการศึกษาปรากฏว่าบรรณารักษศาสตร์มีวุฒิปริญญาตรีและ
วุฒิสองปริญญาตรี มีความสนใจในเรื่องที่อ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
ในเรื่องต่าง ๆ 11 เรื่องจาก 3 หัวข้อเท่านั้น ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน เรื่องที่แตกต่างกันคือ

ก. งานบริหารในห้องสมุด ได้แก่ เรื่องการจัดองค์กรและการบริหาร
งานห้องสมุด เฉพาะ การพิจารณาและจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินงานห้องสมุด สถาน

ภาพบุคลากรในห้องสมุด การประเมินผลการปฏิบัติงานห้องสมุด และการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์/สารนิเทศศาสตร์ รวมทั้งทฤษฎีและผลงานวิจัย

ด. งานบริการในห้องสมุด ได้แก่ เรื่อง บริการข้อสน เทคโนโลยีทันสมัยและบริการ เลือกและเผยแพร่ข้อสน เทคโนโลยี

ง. สารนิเทศศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ เรื่อง การออกแบบและการประเมินค่าใช้จ่ายของระบบสารนิเทศ เทคโนโลยีสารนิเทศโดยเฉพาะ เรื่อง ไมโครคอมพิวเตอร์ การศึกษาผู้ใช้สารนิเทศ และการศึกษาพฤติกรรมการใช้สารนิเทศ

15. การศึกษาเปรียบเทียบความสนใจใน เรื่องที่อ่านระหว่างบรรณารักษ์กลุ่มงานบริการและบรรณารักษ์กลุ่มงานเทคนิค จากการศึกษาปรากฏว่า บรรณารักษ์กลุ่มงานบริการและบรรณารักษ์กลุ่มงานเทคนิค มีความสนใจใน เรื่องที่อ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ใน เรื่องต่าง ๆ 21 เรื่องจาก 4 หัวข้อส่วนใหญ่ก็ยังไม่แตกต่างกัน เรื่องที่แตกต่างกันคือ ก. งานบริหารในห้องสมุด ได้แก่ เรื่อง การจัดองค์กรและการบริหารงานห้องสมุด เฉพาะ ศูนย์เอกสารและศูนย์สารนิเทศ

ข. งานเทคนิคในห้องสมุด ได้แก่ เรื่อง การจัดหมวดหมู่และการทำบัตรรายการสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือ เด็ก หนังสืออนุสรณ์งานศพ หนังสือหายากและสิ่งพิมพ์รัฐบาล นอกจากนี้ยังได้แก่ เรื่อง กระบวนการดำเนินงานเทคนิคในระบบศูนย์รวม การพิจารณาโครงการจัดทำหมวดหมู่และทำบัตรรายการใหม่ การขยายและปรับปรุงการให้หัว เรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย เพื่อขยายโครงการร่วมในการจัดทำสหบัตร ความร่วมมือในการดำเนินงานเทคนิคและปัญหาการดำเนินงาน เทคนิคโดยทั่วไป

ค. งานบริการในห้องสมุด ได้แก่ เรื่อง บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ในด้านการดำเนินงานหนังสืออ้างอิง ด้านการพัฒนาและแนวโน้มของงานบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในปัจจุบันและอนาคต ด้านการศึกษาพฤติกรรมแสวงหาข้อสน เทคโนโลยีของผู้ใช้บริการ และด้านความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ นอกจากนี้ยังได้แก่ เรื่อง การวิเคราะห์และแก้ปัญหาบริการจ่ายรับ ในด้านระบบการทำงานของบุคลากรของบริการจ่ายรับ ด้านความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้ใช้ต่อบริการจ่ายรับ

รวมทั้ง เรื่องบริการข้อสนเทศที่ทันสมัย และบริการ เลือกและ เผยแพร่ข้อสนเทศ การให้บริการ-
การรวบรวมบรรณานุกรมและการทำสาระสังเขป และการให้บริการยืมระหว่างห้องสมุด

ง. สารนิเทศศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ เรื่อง การใช้คอมพิวเตอร์
ในการดำเนินงานห้องสมุดในด้านงานบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า เป็นต้น

16. ปัญหาและอุปสรรคในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์นั้น ปรากฏว่า
โดยเฉลี่ยบรรณารักษ์ประสบปัญหามากในเรื่อง งานที่ตนปฏิบัติและรับผิดชอบอยู่ มีล้นมือจน
ไม่มีเวลาอ่าน (4.12) กำหนดออกของวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ภาษาไทยล่าช้ามาก
และไม่แน่นอน (3.70)

17. ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ ปรากฏ
ว่าบรรณารักษ์ต่าง เห็นพ้องต้องกันว่า ข้อเสนอแนะ เหล่านั้นล้วนมีส่วนในการส่งเสริมการอ่าน
วารสารของบรรณารักษ์มาก และต่างต้องการให้ข้อเสนอแนะ เหล่านั้นได้จัดให้มีขึ้น ดังนี้คือ

1. การหมุนเวียนวารสาร หรือสำเนาหน้าสารบัญวารสารทางบรรณา-
รักษศาสตร์ฉบับล่าสุดให้บรรณารักษ์ทุกคนในห้องสมุด พบว่าบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ (62.3
เปอร์เซ็นต์) ต้องการให้จัดให้มีขึ้น

2. การปรับปรุงบริการดัชนีและสาระสังเขปวรรณกรรมทางบรรณารักษ-
ศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้บรรณารักษ์สามารถติดตามอ่านสิ่งพิมพ์ที่ตรงกับความต้องการของตนหรือที่
เกี่ยวข้องกับงานของตนได้มากที่สุด พบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ (65.8 เปอร์เซ็นต์) ต้อง
การให้จัดให้มีขึ้น

3. จัดบริการยืม-คืน วารสารทางบรรณารักษศาสตร์ระหว่างห้องสมุดมหา-
วิทยาลัยต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่บรรณารักษ์ พบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่
(55.5 เปอร์เซ็นต์) ต้องการให้จัดให้มีขึ้น

4. การจัดกิจกรรมชมรมหรือสโมสรวารสารทางวิชาการในหมู่บรรณา-
รักษ์ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการบรรณารักษศาสตร์ และพัฒนาการใหม่ ๆ ในวงการ
ห้องสมุด พบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ (65.8 เปอร์เซ็นต์) ต้องการให้จัดให้มีขึ้น ส่วนวิธี

การจัดชมรมวารสารดังกล่าว พบว่า บรรณารักษ์กลุ่มใหญ่สุด (48.6 เปอร์เซ็นต์) สนใจให้จัดขึ้นระหว่างบรรณารักษ์ต่างมหาวิทยาลัย

5. การกำหนดให้บรรณารักษ์ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ที่ห้องสมุดของตนจัดทำขึ้น พบว่าบรรณารักษ์กลุ่มใหญ่สุด (38.4 เปอร์เซ็นต์) ต้องการให้จัดให้มีขึ้น

6. การสนับสนุนให้บรรณารักษ์ทุกคน มีส่วนร่วมในกิจกรรมวิชาการด้านอื่น เช่น งานสอน งานวิจัย และงานผลิตผลงานทางวิชาการ พบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ (59.6 เปอร์เซ็นต์) ต้องการให้จัดให้มีขึ้น

7. การจัดให้มีการประชุม อภิปราย ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวรรณกรรมทางวิชาชีพ โดยความร่วมมือระหว่างห้องสมุด และสถาบันที่เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ พบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ (81.5 เปอร์เซ็นต์) ต้องการให้จัดให้มีขึ้น

18. ข้อ เสนอแนะในการปรับปรุงการจัดทำวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ของไทย จากการศึกษาปรากฏว่าบรรณารักษ์ต่าง เห็นพ้องต้องกันว่าข้อ เสนอแนะทั้งหมดมีส่วนในการปรับปรุงการจัดทำวารสารมาก โดยมีค่าเฉลี่ยดังนี้คือ

- เนื้อหาสาระในวารสาร ควรลงเรื่องที่น่าสนใจ ทันสมัย และมีประโยชน์อย่างมากต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องในวงการวิชาชีพ (4.48)
- ควรมีการเลือกแปลบทความที่น่าสนใจจากวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ภาษาอังกฤษลงในวารสารของไทยให้มากขึ้น (4.27)
- ลงบทความย่อผลการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ของไทยและต่างประเทศ เพื่อติดตามงานวิจัยในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ได้อย่างกว้างขวาง (4.20)
- ควรมีคอลัมน์วิจารณ์หนังสือและแนะนำรายชื่อหนังสือใหม่ที่ตี เพื่อประโยชน์สำหรับบรรณารักษ์และผู้อ่าน (3.88)
- ควรมีรายงานสรุปข่าวการประชุมหรือการสังสรรค์ของบรรณารักษ์ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในวงการวิชาชีพ เพื่อทราบความเคลื่อนไหวในวงการ (3.62)

- ควรมีข่าว เกี่ยวกับวงการหนังสือและห้องสมุดที่น่าสนใจทั้งของไทยและต่างประเศ (3.97)
- บทความควรมีเชิงอรรถและบรรณานุกรมที่สมบูรณ์ (3.93)
- กำหนดออกของวารสาร ควรออกให้ตรงตามกำหนด (4.37)

นอกจากนี้บรรณารักษ์ยังให้ข้อ เสนอแนะ เพิ่มเติมในการปรับปรุงการจัดทำวารสารดังนี้คือ อาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ผู้บริหารห้องสมุด และกรรมการบริหารของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ควรเขียนบทความลงในวารสารเป็นประจำ มีเชิงอรรถพร้อมทั้งบรรณานุกรมที่สมบูรณ์ โดย เขียนให้หน้าอ่าน ชวนติดตาม มีหลายรูปแบบ รวมทั้งควรคำนึงถึงคุณภาพในการพิมพ์ ตัวหนังสือต้องอ่านได้ชัดเจน

4. ข้อ เสนอแนะ

ผู้วิจัยขอ เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย รวมทั้งข้อ เสนอแนะ เพื่อ เป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดทำวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ของไทยดังนี้

ข้อ เสนอแนะต่อผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัย

1. จากการศึกษาพบว่าปัญหาที่บรรณารักษ์ประสบมากที่สุดคือ เรื่อง เวลา อันสืบเนื่องมาจากงานที่ตนปฏิบัติและรับผิดชอบอยู่มีล้นมือ จนไม่มีเวลาอ่าน ดังนั้น เพื่อลดปัญหาสำหรับกรณีนี้ ผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยควร เอื้ออำนวย เวลาและสภาพแวดล้อมให้แก่บรรณารักษ์ผู้อยู่ได้บังคับบัญชา ได้มีโอกาสติดตามอ่านวิทยากรใหม่ ๆ ในสาขาวิชาชีพของตน และหากจะให้ได้ประโยชน์อย่างแท้จริงจากการอ่านนี้และจาก เวลาที่เอื้ออำนวยให้ ผู้บริหารควรจัดให้มีชมรมวารสารทางวิชาการขึ้นในหมู่บรรณารักษ์ โดยกำหนดให้บรรณารักษ์ทุกคนในห้องสมุดหมุนเวียนกันอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ ใน เรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานที่ตนปฏิบัติ หรือ เรื่องที่ตนสนใจ แล้วนำมาเล่าสู่กันฟังในที่ประชุมของบรรณารักษ์ซึ่งวิธีการนี้ จะช่วยให้บรรณารักษ์ได้แลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการบรรณารักษศาสตร์และพัฒนา

การใหม่ ๆ ในวงการห้องสมุด ได้ข้อคิดที่จะนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของคนได้
อย่างทั่วถึง โดยไม่ต้องเสียเวลาอ่านเรื่องเดียวกันทุกคน

2. ผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยทุกแห่ง ควรกำหนดนโยบายให้มีการหมุนเวียน
วารสาร หรือสำเนาหน้าสารบัญวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ฉบับล่าสุด ให้บรรณารักษ์ทุก
คนในห้องสมุดเป็นประจำ เพื่อที่บรรณารักษ์จะได้ติดตามอ่านเรื่องซึ่งตรงกับความสนใจของ
ตนในอนาคตต่อไปได้ และบริการนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดชมรมวารสารทางวิ-
ชาการในหมู่บรรณารักษ์ นอกจากนี้ผู้บริหารห้องสมุดควรสนับสนุนงานเขียนทางวิชาการของ
บรรณารักษ์ โดยการลงบทความที่คัด เลือกแล้วในวารสารที่ห้องสมุดจัดทำหรือจัดทำ เป็นป้าย-
นิเทศติดไว้ภายในห้องสมุด เพื่อให้บรรณารักษ์ได้อ่านกันอย่างทั่วถึง ในขณะที่เดียวกันก็อาจหา
บทความหรือข่าวที่น่าสนใจและ เกี่ยวข้องกับวงการบรรณารักษศาสตร์มาแสดงไว้ด้วย ทั้งนี้
เป็นการส่งเสริมให้บรรณารักษ์ผู้อยู่ได้บังคับบัญชาที่มีการอ่านสิ่งพิมพ์ในวิชาชีพของตนกว้าง-
ขวางขึ้น

3. ผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยทุกแห่ง ควรร่วมมือกันจัดให้มีการประชุม
อภิปรายให้คำแนะนำ เกี่ยวกับวรรณกรรมทางวิชาชีพ โดยความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและ
สถาบันที่เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ทุกแห่ง ทั้งนี้ เป็นการเสริมความรู้ทางวิชาชีพให้แก่
บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย รวมทั้งบรรณารักษ์ห้องสมุดประเภทอื่น ๆ ที่สนใจ ตลอดจน
นักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ด้วย

ข้อเสนอแนะต่อบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยทุกคนควรตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน
วารสารทางวิชาการในสาขาวิชาชีพของตนเป็นประจำ แม้ห้องสมุดที่ตนปฏิบัติงานอยู่จะยัง
ไม่มีบริการใด ๆ ที่จะส่งเสริมหรือเอื้ออำนวยต่อการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ก็ตาม
บรรณารักษ์ก็ควรชวนชวนหาอ่านกันเอง อาจอ่านกันที่บ้าน อย่างน้อยที่สุดทุกคนควรจะหาเวลา
อ่านให้ได้วันละ 15 นาที ดังเช่นที่ Louis Shores ผู้ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในวงการบรรณา-
รักษศาสตร์ได้กล่าวไว้ (Shores 1965 : 13-16)

ข้อเสนอแนะต่อผู้จัดทำวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ของไทย

1. ควรปรับปรุงด้านเนื้อหาสาระในวารสาร ควรลงเรื่องที่น่าสนใจ ทันสมัย โดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ ที่บรรณารักษ์สนใจและต้องการอ่าน ซึ่งผลจากการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการในการอ่านเรื่องต่าง ๆ ในวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ในครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพิจารณาหาบทความที่บรรณารักษ์ต้องการอ่านได้
 2. ควรขอความร่วมมือจากอาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ของสถาบันต่าง ๆ ผู้บริหารห้องสมุด คณะกรรมการบริหารของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ตลอดจนบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ให้เขียนบทความลงในวารสารทางบรรณารักษศาสตร์เป็นประจำ
 3. ควรมีการเลือกแปลบทความที่น่าสนใจจากวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ภาษาอังกฤษ ลงในวารสารของไทยให้มากขึ้น
 4. กำหนดออกของวารสาร ควรออกให้ตรงตามกำหนด
 5. ควรมีการประชาสัมพันธ์วารสารทางบรรณารักษศาสตร์ให้กว้างขวางขึ้น
5. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป
1. ควรมีการศึกษาความสนใจและความต้องการในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ของผู้ใช้กลุ่มอื่น ๆ เช่น กลุ่มอาจารย์ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ กลุ่มนักศึกษา และกลุ่มบรรณารักษ์ห้องสมุดประเภทอื่น ๆ โดยศึกษาในแนวทางเดียวกับการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อช่วยให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับความต้องการในการอ่านเรื่องต่าง ๆ ในวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งจะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดทำวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ โดยผู้จัดทำสามารถพิจารณาเรื่องที่ตรงกับความสนใจ และความต้องการของบุคคลในวงการอาชีพ โดยส่วนใหญ่ได้ ในขณะที่เดียวกันก็จะได้ทราบความสนใจในการอ่านวารสารรายการต่าง ๆ ของบุคคลกลุ่มอื่น ๆ เหล่านี้ด้วย ทราบปริมาณการอ่านวารสารแต่ละรายการ ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการจัดหาวารสารทางบรรณารักษศาสตร์เข้าห้องสมุด โดยเฉพาะสำหรับสถาบันที่มีการเปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ข้อมูลที่ได้สามารถนำมาเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาบอกรับ หรือ เลิกรับวารสารบางรายการได้

2. ควรมีการศึกษาความสนใจและความต้องการในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในแนวเดียวกันนี้อีกครั้งหนึ่ง หลังจากทีระยะเวลาผ่านไปประมาณ 5 ปี เพื่อศึกษาเปรียบเทียบดูว่าความสนใจของบรรณารักษ์ที่มีต่อการอ่านวารสารรายการต่าง ๆ ปริมาณการอ่านวารสาร ความต้องการในการอ่าน เรื่องต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาและข้อ เสนอแนะต่าง ๆ เหมือนหรือแตกต่างกันไปจาก เดิมบ้างหรือไม่

6. ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการสำรวจความสนใจในการอ่านวารสารทางบรรณารักษศาสตร์อย่างกว้าง ๆ โดยรวบรวมรายชื่อวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่ห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยทั้ง 9 แห่งมอกรีบ เพื่อให้บรรณารักษ์ระบุในแบบสอบถามว่าในรอบปีที่ผ่านมา ได้อ่านวารสารรายการใดบ้าง เพียงใด หรือไม่เคยอ่าน รวมทั้งให้ระบุปริมาณการอ่านในรอบปีที่ผ่านมาด้วยว่า ได้อ่านวารสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษกี่รายการ จำนวนประมาณกี่เรื่อง ซึ่งการดำเนินการศึกษาดังวิธีนี้ถือเป็นข้อจำกัดในการวิจัยประการหนึ่ง เพราะเป็นการยากพอสมควรสำหรับผู้ตอบที่จะรวบรวมความจำว่าได้อ่านวารสารรายการใด ปริมาณมากน้อยเพียงใด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย